

Giganci Nauki

<https://gigancinauki.pl/gn/biogramy/83263,Krzeminski-Wojciech.html>
2021-12-09, 11:05

Krzemiński Wojciech

KRZEMIŃSKI Wojciech (20 V 1933, Warszawa – 5 VIII 2017, tamże), astronom. Syn Władysława, urzędnika Rektyfikacji Warszawskiej, po wojnie prowadzącego zakład stolarski, i Ireny z Figurskich.

Uczęszczał do Gimnazjum i Liceum im. Stefana Batorego w Warszawie, gdzie w 1951 uzyskał maturę. Następnie studiował astronomię na UW, a pracę magisterską obronił w 1955. W latach 1957–61 pracował w Obserwatorium Astronomicznym UW, a od 1960 w Centrum Astronomicznym im. M. Kopernika PAN w Warszawie. W 1960 wyjechał do USA na staż w Lick Observatory na Mt. Hamilton, należącym do University of California. Spędził też rok w Lowell Observatory w Arizonie. Pracę doktorską obronił w na UW w 1964. W latach 1965–70 przebywał na stypendium Carnegie Institute w Pasadenie, rocznym wyjeździe do Europejskiego Obserwatorium Astronomicznego w Chile i na kilku wyjazdach do California Institute of Technology w Pasadenie, uniwersytetów w Toronto i Western Ontario w Kanadzie. W 1976 uzyskał na UW stopień doktora habilitowanego. W 1982 wyjechał do Obserwatorium Las Campanas w Chile, gdzie pełnił funkcję zarządcy. W 1998 formalnie przeszedł na emeryturę, ale nadal aktywnie pracował. W 2011 wrócił do Polski.

K. specjalizował się w fotometrii optycznej i podczerwonej gwiazd. Obiektami jego badań były bardzo często układy podwójne. Jako jeden z pierwszych badaczy, na podstawie obserwacji obiektu WZ Sge, wykazał, że nowe są ciasnymi układami podwójnymi zaćmieniowymi. Następnie badał fotometrycznie gwiazdę U Gem i wykazał jej zaćmieniowy charakter, co pozwoliło odkryć naturę nowych karłowatych. W pracy doktorskiej przeanalizował tę gwiazdę na podstawie obserwacji jej stukrotnego pojaśnienia. Ważnym osiągnięciem K. było zidentyfikowanie w 1973 optycznego

składnika źródła rentgenowskiego Cen X-3, co było zadaniem bardzo trudnym, ze względu na to, że ten obszar nieba jest bardzo gęsto wypełniony gwiazdami. Obiekt ten do dziś nazywany jest Gwiazdą Krzezińskiego. Razem z Krzysztofem Serkowskim mierzyli polaryzację gwiazd. Wykryli silną polaryzację kołową i liniową w układzie AN UMa, identyfikując w ten sposób naturę tego typu obiektów. Nazwali je polarami, nie tylko ze względu na umiejscowienie źródeł polaryzacji na biegunach jednej z gwiazd, lecz także dla upamiętnienia przyczynienia się Polaków do tego odkrycia.

K. podał wyjaśnienie zmienności blasku karłów typu M, która wynika z występowania na ich powierzchni plam, podobnych do plam słonecznych. Umożliwiło to zmierzenie prędkości rotacji tego typu gwiazd.

W latach 70. razem z B. Paczyńskim i Józefem Smakiem znacząco przyczynił się do powstania Centrum Astronomicznego im. M. Kopernika PAN. Miał także swój wkład w budowę i wyposażenie stacji obserwacyjnej UW w Ostrowiku. Odegrał ogromną rolę przy umiejscowieniu warszawskiego teleskopu fotometrycznego w Obserwatorium Las Campanas i uruchamianiu projektu OGLE, mającego na celu wykrywanie i obserwacje zjawisk mikrosoczewkowania grawitacyjnego. Uczestniczył także w stworzonym przez Janusza Kałużnego projekcie CASE, mającym za zadanie wyznaczanie odległości i wieku gromad kulistych.

Był członkiem Polskiego Tow. Astronomicznego.

W. Krzeziński: *Moje pół wieku z astronomią*, [w:] *Astronomem być... Świadectwa życia i pracy astronomów polskich*, red. A. Woszczyk, Toruń 2007, s. 150–163; B. Mazur, A. Pamiatnych, M. Różycka, *Gwiazda Krzezińskiego*, <https://www.camk.edu.pl/pl/archiwum/2017/08/10/gwiazda-krzeminskiego> [dostęp 3.08. 2018]; Archiwum UW: akta osobowe.

Magda Siuda-Bochenek

[Poprzedni](#)
[Następny](#)